

Skattereformen.

Af

Professor, Dr. jur. Will. Scharling.

Det vil vistnok findes naturligt, at jeg efter den betydelige Andel, jeg i Fjor havde i Forhandlingerne om Skattereformen, føler Trang til at udtale min Opfattelse af de nu foreliggende Skattelovforslag, og jeg tør maaske ogsaa antage, at det vil have Interesse for adskillige Rigsdagsmænd og andre at blive bekendt med denne. Jeg føler saa meget mere Trang hertil, som de nu foreliggende Forslag for en væsentlig Del ere baarne af de Tanker, som jeg i Fjor straks ved Reformens første Behandling i Folketinget fremhævede som de rette Grundprinciper for dens Udformning, navnlig: at en Stats-Formue- og Indkomstskat bør anvendes til en virkelig Reform af de direkte Stats-skatte, og at en Lettelse for Kommunerne bør tilvejebringes ikke ved en Overførelse af forældede Statsskatte til disse, men ved et direkte Statstilskud i Forbindelse med en Reform af de kommunale Skatte, hvorved hidtil skattefrie Objekter inddrages under Beskatningen, — medens Lovforslagene dog paa den anden Side ikke gennemføre disse Principer fuldt ud. Da der er Tale

om en gennemgribende Reform af vort Skattevæsen, om at sætte et helt nyt Skattesystem i Stedet for det, der for nu paa det nærmeste 100 Aar siden indførtes ved Frd. 1. Okt. 1802, og det maa ønskes, at det nye System maa besidde en lignende Livskraft og, naar det først er gennemført, kunne bestaa uforandret i lange Tider, samt da det maa ønskes og haabes, at det nu, da det er den sjette Rigsdagssamling, i hvilken Sagen forhandles, maa lykkes at bringe den til Ende, ønsker ogsaa jeg at yde Bidrag til, at Reformen maa blive gennemført i saa god og fyldestgørende en Skikkelse som muligt. Men da jeg ikke er Medlem af Rigsdagen, nødsages jeg til at ty til Pressen og nøjes med den mere begrænsede Plads, som man der tør gøre Krav paa. Adskillige Enkeltheder maa jeg derfor forbigaa og indskrænke mig til at fremhæve de Hovedpunkter, paa hvilke Ændringer synes ønskelige, dersom Reformen skal naa sin Hensigt, at tilvejebringe et virkelig godt, til alle Sider hensyntagende og saa vidt muligt retfærdigt Skattesystem, der vel sigter paa særlig at afhjælpe de Mangler ved det bestaaende System, som i Øjeblikket føles stærkest, men samtidig ikke taber af Sigte, at det skal bygges op for lange Tider og derfor ikke bygges blot med de øjeblikkelige Tilstande for Øje.

Jeg er ikke blind for, at denne Artikel og den deri fremsatte Kritik over de foreliggende Lovforslag, uagtet den er skrevet uden alt agitatorisk Formaal og kun med Ønsket om at klargøre disses Virkninger, let kan mistydes, som om den udsprang fra en Tilbøjelighed til at berede Reformens Gennemførelse Vanskeligheder. Men da netop det Modsatte er Tilfældet,

har jeg ment, at jeg ikke af en saadan mulig Mistydning bør lade mig afholde fra at udtale mine Anskuelse om en saa vigtig Sag, men at det tværtimod er en Pligt for mig, efter at jeg ved mit Arbejde i Fjor har vundet et saa indgaaende Kendskab til Sagens Detailler som vel faa, at gøre denne Viden frugtbringende og gøre, hvad jeg formaar, til at Reformen kan give et virkelig godt og tilfredsstillende, — men fremfor alt et retfærdigt Resultat. Thi uden dette vil Reformen hurtigt blive afløst af nye Raab paa Forurettelse og nye Krav om en Reform.

I. Ejendomsskylden.

Det har kun kunnet glæde mig, at den nuværende Regering har akcepteret det Forslag til en ny Skat efter »Ejendomsskyld«, som jeg i Fjor udarbejdede og først fremsatte som Led i en Formue- og Indkomstskat, dernæst efter Landstingsudvalgets Ønske udformede som en selvstændig Skat til Afløsning af Bygningsafgiften og Hartkornsskatterne. Det havde ganske sikkert været ønskeligt, om Venstre allerede i Fjor var kommen til den Erkendelse, som dets Ordfører i Aar har udtalt, at det netop var et af Venstre længe næret Ønske om Værdibeskatning, som jeg havde givet Udtryk i denne nye Skat, saaledes at der for første Gang forelaa Rigsdagen et virkeligt Forslag til en ny Værdiskat i praktisk gennemførlig Skikkelse; thi derved vilde Reformen have naaet et betydeligt Skridt længere frem til sin Gennemførelse. Men selvfølgelig er det mig en Tilfredsstillelse, at mit betydelige Arbejde i Fjor dog ikke synes spildt, og at den af mig under Benævnelsen »Ejendomsskyld« foreslaaede

Skat er genopstaaet i det nu forelagte Lovforslag blot med nogle mindre væsentlige Ændringer.

Disse Ændringer ere — bortset fra Spørgsmaalet om Skattens Størrelse — egentlig kun to og angaa dels Vurderingsreglerne, dels Lempelser i Beskatningen af Smaaejendomme, hvorhos der er foreslaaet nogle Overgangsbestemmelser med Hensyn til Bygningsafgiftens successive Ophævelse.

I og for sig kan jeg ikke anse disse Ændringer for Forbedringer. Hvad Vurderingsreglerne angaar, er det principielt lige saa rigtigt at medtage de paa en Ejendom hvilende Tiender, Arvefæsteafgifter o. l. i dens Vurdering, som at medtage de paa Ejendommen hvilende Prioriteter. Det er Ejendommen i dens Helhed, som Skatten paalægges, uden Hensyn til, hvorledes Retten over Udbytte faktisk er delt paa flere Hænder, der tage hver sin Del af Udbyttet under forskellige Former, som Prioritetsrenter, som Arvefæsteafgifter m. m. Og da Ejendommens Vurderingssum efter almindelige Regler omfatter ogsaa Prioriteterne, vil det ingen praktisk Vanskelighed volde hertil at lægge den kapitaliserede Arvefæsteafgift o. lign. — Naar det dernæst nu i Anmærkningerne siges, at Landejendommene skulle beskattes efter det Udbytte, som de faktisk give, ikke efter det Udbytte, som de formenes at kunne give, kan dette være rigtigt, hvor det drejer sig om en Indkomstskat; da der imidlertid her er Tale om en Ejendomsskat, er det Ejendommens objektive Beskaffenhed, ikke den enkelte Ejers mere eller mindre gode Drift, hvorpaa det kommer an. I Praxis bliver da ogsaa Vurderingen af en Landejendom som saadan netop foretagen efter det

Udbytte, som den efter sin almindelige Beskaffenhed menes at give; man regner, at der kan høstes saa og saa mange Fold af Rug, af Byg o. s. v., faas saa og saa stort Udbytte pr. Ko o. s. v., uden Hensyn til, om Ejeren virkelig har opnaaet dette Resultat. Nogen stor praktisk Betydning tillægger jeg det derfor heller ikke, om det ene eller det andet af disse Vurderingsprinciper opstilles i Loven; men jeg maa fastholde, at de af mig foreslaaede Vurderingsregler ere principielt rigtige.

Hvad det andet Punkt angaar, Lettelser i Skatten for mindre Landejendomme, da er man her inde paa et praktisk Skøn over, hvad der er billigt, og om en principiel Afgørelse er der saaledes ikke Tale. Men fra et praktisk Synspunkt har jeg to Indvendinger imod de nu foreslaaede Regler. Medens det nu foreslaas at fradrage 40 pCt. ved en Vurderingssum af under 3000 Kr., gik mit Forslag ud paa helt at fritage Selvejerhuse paa Landet, naar Værdien ikke overstiger 3000 Kr. Herved var der dels taget Hensyn til det billige i at befri saa smaa Ejendomme — baade i By og paa Land — for Skat, dels til det hensigtsmæssige i at fritage Vurderingsmændene for det Besvær at ansætte Smaaiejendomme, der straks skønnes ikke at naa en Værdi af 3000 Kr. — maaske i et Antal af henved 100,000 — til et nøjagtigt Vurderingsbeløb. Hertil kommer yderligere efter det nu foreliggende Forslag det Hensyn, at Skatten af disse Smaaiejendomme ikke engang vil udgøre $1\frac{1}{2}$ Kr. pr. Hus, — et Beløb, som næppe dækker Omkostningerne ved Vurdering og Opkrævning. — Paa den anden Side synes der ikke at være Grund til delvis at fritage Ejendomme helt op til en Værdi af 24,000 Kr. for

Skat. Der synes i hvert Fald al Grund til ikke at indrømme Nedsættelse, naar Værdien gaar op over 12,000 Kr. — saa meget mere, som Lettelsen højst vil udgøre $2\frac{1}{4}$ Kr. og for Ejendomme over 21,000 Kr. endog kun — 90 Øre!

Hvad Overgangsbestemmelserne angaar, kan jeg i og for sig finde det rigtigt, at der særlig ved Forandring af Bygningsafgift til Ejendomsskyld af Hensyn til de Ejendomme, der vilde faa en betydelig større Skat end hidtil, indrømmes nogle Overgangsaar. Om Maaden, hvorpaa dette foreslaas at ske, skal jeg senere udtale mig; her skal jeg blot bemærke, at det, naar man endelig bestemmer sig til at ophæve en saa uheldig Skat som Bygningsafgiften, synes lidet ønskeligt at bevare den, i alt Fald delvis, næsten en hel Menneskealder endnu. En Overgangstid af 12—15 Aar synes i Virkeligheden tilstrækkelig; Aar 1915 burde Bygningsafgiften være helt forsvunden — eller dog under alle Omstændigheder samtidig med den sidste Part af Hartkornsskatterne 1. Juli 1918.

— De hidtil berørte Ændringer ere, skønt ingenlunde ligegyldige, dog af underordnet Betydning. Af langt større Betydning er derimod Fastsættelsen af Ejendomsskyldens Størrelse. Her drejer det sig nemlig i Virkeligheden ikke om et blot og bart Skøn, men Spørgsmaalet har tillige Karakter af et Principspørgsmaal.

Det vil maaske erindres, at mit oprindelige Forslag gik ud paa at ophæve Land- og Ligningsskatten og omtrent $\frac{1}{3}$ af Bygningsafgiften og erstatte dem med en Formue- og Indkomstskat — med andre Ord: at

overføre henved $\frac{1}{3}$ af de direkte Statsskatter fra de faste Ejendomme til Personer og altsaa lade en personlig Formue- og Indkomstskat træde i det bortfaldne Skattebeløbs Sted. Da Landstinget saa ønskede helt at ophæve de nu bestaaende Ejendomsskatter som utidssvarende og delvis erstatte dem med en ny Ejendomsskat, gik jeg — skønt ikke uden Betænkelighed — ind paa at forøge den personlige Formue- og Indkomstskat saa meget, at omtrent Halvdelen af de bestaaende Ejendomsskatter bortfaldt, medens den anden Halvdel vedblev at være en Skat paa faste Ejendomme, men paalignet paa en mere tidssvarende Maade efter deres Værdi.

Nu derimod foreslaas Skatterne paa faste Ejendomme reducerede til ca. 30% af deres hidtidige Beløb, medens hele Resten erstattes af en personlig Formue- og Indkomstskat. Dette er en principiel Forandring og synes som saadan ret betænkelig. Thi medens der fra først af kun var Tale om en Reduktion af Ejendomsskatterne, kommer man nu stærkt ind paa at opgive det i sig selv naturlige og derhos faste og sikre Grundlag for Skatter, som faste Ejendomme frembyde fremfor alle andre Objekter, og den Frigivelse, som man først engang har indrømmet dem, vil man ikke let kunne komme tilbage fra. Og for at kunne gøre dette, paa lægger man en personlig Skat af en saadan Størrelse, at den vil gøre den i Forvejen som kommunal Skat alt andet end yndede Indkomstskat til en ilde set Statsskat. Man disponerer endelig uden Nødvendighed med ét Slag over den naturlige Reserve for vanskelige Tidsforhold, som Indkomstskatten i Virkeligheden er bestemt til at være. Der vil være al Grund for Rigs-

dagen til nøje at overveje, om ikke det foreliggende Forslag paa dette Punkt gaar altfor vidt og om man ikke bør blive staaende ved en Afløsning af Ejendoms-skatteerne med en personlig Skat i det Omfang, som Landstinget i Fjor foreslog og fastholdt.

Endnu en Betragtning gør sig gældende — en almindelig politisk Betragtning. Det blev under Forhandlingerne i Fjor fra én Side stærkt fremhævet, at Landstingets Forslag vilde gribe ind i de bestaaende Valgretsforhold til Landstinget og forrykke Forholdene med Hensyn til de højstbeskattede Vælgere. Jeg gjorde herimod gældende, at enhver Indførelse af en ny direkte, personlig Skat til Staten uundgaaelig gav en ny Kreds af Vælgere Adgang til at opnaa den kvalificerede Valgret til Landstinget som højstbeskattet Vælger — og lige saa uundgaaelig vilde da et større eller mindre Antal af de nuværende højstbeskattede Vælgere derved komme til at staa tilbage og miste deres kvalificerede Valgret. Man kunde umuligt indføre en Stats-Formue- og Indkomstskat uden at bevirke dette Resultat; men dobbelt føleligt bliver dette selvfølgelig, naar samtidig Skatterne formindskes for de hidtidige Vælgere. Og det var en stor Fejltagelse at tro, at man undgik dette sidste ved den af Kommissionen foreslaaede Overførelse af de bestaaende Ejendomsskatter til Kommunerne; thi dels vilde — uanset Følgerne af denne Omlægning — den Mulighed lige fuldt indtræde, at »Papirsformuen« skabte højstbeskattede Vælgere, der skød andre Vælgere ud af de højstbeskattedes Klasse, — og dels og fornemmelig vilde en saadan Overførelse virke akkurat paa samme Maade som en Ophævelse af de direkte Stats-

skatter, for saa vidt det var Meningen, at de faste Ejendomme derved skulde befries fra et tilsvarende Beløb af kommunale Skatter. Naar saaledes Kommissionsforslagene overførte $\frac{2}{3}$ af Gammelskatten til Amtskommunerne og derhos bestemte, at Halvdelen af dette Beløb skulde afgaa i det Beløb, der ellers skulde udskrives paa Hartkornet, er det klart, at den samlede Sum af Skatter til Stat og Amtskommune for de faste Ejendommers Vedkommende vilde blive ganske den samme, hvad enten man opgav denne Tredjedel af Gammelskatten eller overførte den til Amtskommunerne for at opgive et tilsvarende Beløb af kommunale Skatter.

Hvad der derimod faar virkelig Betydning, det er det Omfang, hvori Hartkornsskatter og Bygningsafgift afløses af en ny Ejendomsskat, og det, hvori de afløses af en personlig Skat. Ejendomsbesidderne maa gøre sig det klart, at de ville bevare desto mere af deres Adgang til at høre til de højstbeskattedes Klasse, jo større den nye Ejendomsskyld bliver, — og at de ville tabe desto mere deraf, jo mere der bliver lagt over paa den personlige Formue- og Indkomstskat og jo større et Beløb, denne paaregnes at skulle indbringe Statskassen. Ogsaa fra dette Synspunkt synes det da, naar man ikke vil gribe altfor forstyrrende ind i Valgretsforholdene, i høj Grad at anbefale sig, at Ejendomsskylden i saa stort Omfang som muligt træder i de direkte Statsskatters Sted, og ogsaa dette Hensyn gjorde sig i Fjor gældende for mig, da jeg saa stærkt holdt paa, at Halvdelen af Ejendomsskatterne til Staten fremdeles skulde forblive hvilende paa Ejendommene og ikke mere end Halvdelen lægges over paa Formue

og Indkomst. Og ogsaa af denne Grund vilde jeg da finde det ønskeligt og heldigt, om Ejendomsskylden til Staten ikke blev reduceret til kun at udgøre ca. 30 pCt. af de paa de faste Ejendomme hvilende Skattebeløb til Staten.

II. Formue- og Indkomstskatten.

Selvfølgelig kan jeg ikke andet end beklage, at det nu forelagte Lovforslag helt opgiver den — ogsaa her i Landet i 1848 benyttede — engelske Formue- og Indkomstkildebeskatning for at holde sig til tyske Forbilleder. Hin har saa store Fortrin for denne, at man burde have Mod til at bryde med en uheldig Tradition og til at komme ud over de ugrundede Fordomme, som rejse sig imod enkelte Punkter af Indkomstkildebeskatningen. Denne har nemlig den store Fordel at ramme mere retfærdigt, fordi den navnlig rammer al Formue- og Kapitalindkomst der, hvor den falder, og i dens virkelige Omfang, medens den selv for den personlige Indkomstskats Vedkommende i langt ringere Omfang gør Brug af den Fiktion, hvorpaa vor nuværende københavnske Indkomstskat helt igennem hviler, nemlig at Folk altid kende deres Indkomst og ere villige til at meddele andre den, og at, for saa vidt dette ikke er Tilfældet, andre da ville kunne udfinde den for dem. Dertil kommer, at Skatten efter den Maade, hvorpaa den opkræves, føles langt mindre af Skatteyderne, og at det derfor ogsaa falder langt lettere i vanskelige Tider at forøge den efter Forholdenes Krav — saaledes som de nuværende Krigsforhold i England netop for Tiden vise — uden

at fremkalde den samme Grad af Uvilje, som en Forhøjelse af den direkte Indkomstskat vilde vække.

Dog — det er ikke min Hensigt her at dvæle ved og nærmere paavise de ubestridelige Fortrin, som Indkomstkildeskatten frembyder for den nu foreslaaede Form af Formue- og Indkomstskat. Kun ét Spørgsmaal kan jeg ikke tilbageholde: Dersom den nu foreslaaede Indkomst- og Formueskat er den bedst mulige Form for personlig Skat — hvorfor skal den da ikke anvendes overfor andre Kommuner end København? Røber dog ikke den Omstændighed, at man i alle andre Kommuner ikke vil have noget med denne Indkomstskat at gøre, en stærk Tvivl om dens Fortrinlighed? Og gaa de Bestemmelser, som indeholdes i den nye Kommuneskattelovs § 7 og hvorefter der kan gives særlige Tillæg for Indtægter, hidrørende enten fra Kapital eller fra faste Ejendomme, ikke netop ud paa at bringe Indkomstkildebeskatningens Princip: at sondre imellem de forskellige Arter af Indkomst, til Anvendelse paa de kommunale Skatter udenfor København?

Videre skal jeg ikke komme ind paa dette Spørgsmaal om Indkomstskattens Grundprinciper; det er ikke min Agt at søge en Opposition rejst imod det nu foreliggende Skattereformlorslag, men kun for det Tilfælde, at man slaar sig til Ro ved dets Hovedbestemmelse, at virke for at faa Indkomstskatten i dens nu foreslaaede Skikkelse dog gjort saa god som muligt. Og her maa jeg da udtale en Anerkendelse af, at Finansminister Hage har fjernet forskellige uheldige Bestemmelser, som jeg straks ved den allerførste Forhandling i Folketinget i 1896 paatalte og senere gentagne Gange har fremhævet som Pletter paa Loven.

Dette gælder saaledes om Udeladelsen af Patent-, Forfatter- og Forlagsrettigheder fra den skattepligtige Formue (§ 12^e) og den udtrykkelige Opgivelse af at betragte midlertidige Brugsrettigheder o. lign. samt Ret til Pension, Livrente o. lign. periodiske Ydelser, der er tillagt enkelte Personer for Livstid eller kortere Tid, som Formuedele (§ 12^a, jfr. det tidligere Forslags § 14^s). Ligeledes er det et Fremskridt, at Indkomstskatten for Aktie- og lign. Selskaber i § 8 er bleven begrænset til 2 % af det skattepligtige Beløb, da det ikke kan nægtes, at denne særlige Beskatning af Aktieselskaber -- der i Virkeligheden er en Næringsskat, føjet til Indkomstskatten -- er og bliver en Dobbeltbeskatning af denne Del af Aktionærernes Indkomst, — en Dobbeltbeskatning, som helt vilde undgaas ved Indkomstkildebeskatning.

Det maa ogsaa billiges, at Frederiksberg i Henseende til Størrelsen af det skattefrie Afdrag er stillet lige med København. Derimod maa det meget beklages, at Lovforslaget ikke har optaget de langt liberalere Bestemmelser, som Landstingets Indkomstskattelov i Fjor indeholdt. Jeg har allerede for 20 Aar siden (i Nationaløkon. Tidsskr. for 1881, S. 197—241) ved en udførlig Statistik omhyggelig begrundet Kravet om, at i København den skattefrie Indtægt burde sættes til 1000 Kr., og i det i Fjor af mig fremsatte Skatteforslag var det bestemt, at et Beløb af 1000 Kr. i København og Frederiksberg — i det øvrige Land 800 Kr. — som dækkende det absolut fornødne Livsbehov for en mindre Familie skulde fradrages enhver Indkomst, der skyldes personlig Virksomhed. Under Forhandlingerne med Landstingets Udvalg enedes jeg med dette om at ind

skrænke dette til Indkomster, som ikke overstige 10,000 Kr., fordi Fradraget for større Indkomster ikke vilde spille nogen Rolle. Men derhos tilføjedes, da jeg var bleven klar over, hvor ringe et Beløb den samlede Skat af de smaa Indkomster udgør, den Bestemmelse, at ingen blev at sætte i Skat, hvis Indkomst ikke naaede i København og Frederiksberg 1500 Kr. og i det øvrige Land 1200 Kr. Jeg paaviste under Forhandlingerne i Salen, at det Beløb, der i København — efter Skatteforholdene i 1898 — vilde tabes ved at sætte 1000 Kroners Fradrag istedenfor de nu foreslaaede 800 Kr., kun vilde udgøre 143,000 Kr., hvorfra dernæst maatte drages de Beløb, der vilde falde bort som Følge af den for Børn under 15 Aar indrømmede yderligere Nedsættelse, hvorom der efter mit Forslag ikke vilde blive Tale, og at det derefter var sandsynligt, at Tabet ved et almindeligt Fradrag af 1000 Kr. vilde blive overmaade ringe. Ved yderligere at frigøre Indtægter under 1500 Kr. vilde man kun tabe ca. 42,600 Kr.; men da samtidig 12,300 Skatteydere fritoges for Skat, medens Fradraget af 1000 Kr. lod ikke mindre end 30,600 Skatteydere falde bort, tør man sige, at hvad der vindes for de kommunale Myndigheder, særlig for Ligningskommissionerne, i Retning af bespart Arbejde og i Udgifter ved Opkrævning af Skatten vistnok kan veje op imod det Tab, der vilde lides for Statskassen. Ved at fritage Personer, der ikke have en Indkomst af 1500 Kr., for Selvangivelse har det nu foreliggende Forslag — ligesom de tidligere tilsvarende Forslag — anerkendt, at der er en Realitetsforskel mellem disse smaa Skatteydere og de andre; det vilde da være en naturlig og langt større Liberalitet helt at fritage dem for en Skat,

hvis Paaligning og Opkrævning volder saa uforholdsmæssig Ulejlighed — og indbringer saa lidt. Og man vilde da undgaa den uhyggelige og højst utiltalende Sondring mellem Personer, der ere forpligtede til Selvangivelse, og Personer, der ikke ere det, — en Bestemmelse, som kun vanskeligt forliges med Principet: Lighed for Loven.

At pligtig Selvangivelse er bibeholdt ikke blot for Indkomstens, men ogsaa for Formuens Vedkommende, uagtet Landstinget stadig med god Grund har modsat sig denne sidste, anser jeg vedblivende for uheldigt og beklageligt. Men jeg anerkender, at Straffebestemmelsen dog nu er bleven noget mindre drakonisk end i de tidligere Forslag, idet disse lod dem, der forsømte Selvangivelse, fortabe Retten til at gøre Indsigelse imod Ansættelsen, medmindre han kunde godtgøre*), at Ansættelsen overskred hans virkelige Indkomst eller Formue med 50 pCt. (!). Dette er nu dog nedsat til 25 pCt., og det er tilføjet, at han, saafremt Forskellen er større end 25 pCt., skal betale Skat af den virkelige Indkomst eller Formue med Tillæg af 15 pCt.

Det maa imidlertid overfor disse Tal bemærkes, at Straffebøden bliver betydelig større, end disse Tal synes at angive, idet den for høje Ansættelse paa Grund af den stigende Skala vil bringe den paa-gældende ind under en højere Skatteprocent. Naar saaledes en Mand, der med 4 Børn har en virkelig Indkomst af 8,000 Kr., af Ligningskommissionen er

*) Dette Ord er bibeholdt i det foreliggende Forslag, uagtet det er vanskeligt at indse, hvorledes man skal kunne bevise det rent negative — at man ikke har haft en vis Indkomst.

bleven ansat til 10.000 Kr., kan han ikke gøre Indsigelse herimod; han vil da i Stedet for at svare 1,8 pCt. af 6,800 Kr. eller 122,4 Kr. komme til at betale 1,9 pCt. af 8,800 Kr. eller 167,2 Kr., d. v. s. han kommer til at betale ikke 25, men godt 36 pCt. mere, end han skulde!

Faktisk giver derhos denne Bestemmelse Ligningskommissionen Anvisning paa at ansætte Indkomsten for den, der ikke ønsker at gøre Selvangivelse, indtil 25 pCt. højere, end den selv anser den for at være, for dermed at iføre ham den Bøde, som Loven eventuelt idømmer ham. Men dette er ikke blot urigtigt, men ligefrem demoraliserende. Thi det er Ligningskommissionens Opgave og Pligt at ansætte enhver efter bedste Overbevisning til hans virkelige Indkomst; men denne Pligt tilslører Loven selv ved sin Straffebestemmelse, i Stedet for at hævde, at enhver skal ansættes til sin virkelige Indkomst, saa vidt denne kan oplyses eller skønnes. Det maa nemlig bestemt fastholdes, at Undladelse af at angive Indkomst eller Formue kan have sin Grund i de mest hæderlige Motiver — Bevidsthed om, at man ikke med sin bedste Vilje er i Stand til at opgive sin Indkomst og Ængstelse for at komme til at gøre en urigtig Angivelse eller dog anses for at have villet gøre en saadan. Der er derfor ingen Grund til at lade Undladelse af at angive fremtræde som en strafbar Lovovertrædelse; men det er rimeligt og naturligt at tilskynde til Selvangivelse ved at stille Selvangiverne gunstigere end Ikke-Angiverne. Det var denne Vej, der var fulgt i mit Skatteforslag og som vandt Landstingets Tilslutning. Muligvis ville nogle finde det der foreslaaede

Tillæg til Skatten af 10 pCt. altfor moderat for smaa Skattebeløbs Vedkommende; men til at forhøje Skatten med mere end 15 pCt. er der sikkert i hvert Fald ikke Grund. Men selv hvor der i Lovforslaget nominelt kun gives et Tillæg af 15 pCt., betyder dette efter den Maade, hvorpaa det beregnes, en Forhøjelse af Skatten med ca. 20 pCt. En Ændring paa dette Punkt i den her angivne Retning vil være af væsentlig Betydning til at betage Indkomstskatten noget af den frastødende Karakter, som den i den foreliggende Skikkelse altid vil have for mange.

Jeg anser det for overflødigt her at komme ind paa Spørgsmaalet om den stigende Skala; mine Anskuelser derom ere tilstrækkelig kendte. Kun skal jeg atter fremhæve den betydelige Fare, den altid rummer ved sin Vilkaarlighed. Den nu foreslaaede Ordning maa, naar Principet iøvrigt anerkendes, ganske vist siges at være ret moderat; men det er altfor fristende under vanskelige Tidsforhold at skaffe en forøget Indtægt ved at lade Skalaen stige stærkere. Det er jo dog de større Indkomster, som give den egentlige Indtægt i Kassen, og Indehaverne af dem ere saa forholdsvis faa, at man ikke udsætter sig for en almindeligere Misfornøjelse blandt Vælgerne ved blot at skrue til paa Skalaens øverste Del. (I København betalte 1898 de knap 11 pCt. af Skatteyderne, som havde 4000 Kr. og derover, henved 67 pCt. af det hele Skattebeløb.)*)

* Som Eksempel paa, hvor let man, naar man først er kommen ind paa en stigende Skala, føres til en Forøgelse af Stigningen, og hvor nemt det er at give Anvisning herpaa, hvor det gælder om at skaffe nye Indtægter eller afskaffe en ilde set Skat, kan anføres en Artikel i Vort Lande for 23. Decbr. 1901, i hvilken Cand. jur. Jul. Wilcke for at blive af med Formue-

Derimod maa jeg bestemt gøre gældende, at Skatteprocenten er sat for højt. Ganske bortset fra det foran udviklede om, at en altfor stor Del af de nuværende Ejendomsskatter lægges over paa den personlige Formue- og Indkomstskat, paaregnes denne at give mere, end der udkræves for at give Staten Erstatning for den bortfaldne Del af Ejendomsskatterne. Disse opgøres nu til 10,595,000 Kr.: deraf regnes 3,146,000 Kr. at ville indkomme ved den nye Ejendomsskyld, og da Grundlaget for denne Beregning er statistiske Data, der alt ere nogle Aar gamle, vil den vel snarest indbringe lidt mere. Bortset herfra bliver det efter Forslaget altsaa ca. 7,450,000 Kr., som udkræves for at supplere de direkte Skatter til det nuværende Beløb; men Formue- og Indkomstskatten er beregnet at ville indbringe 8,280,000 Kr. eller 830,000 Kr. mere end fornødent til at give Statskassen Erstatning. Hertil er der ved en Skatteomlægning ingen Grund.

Men hertil kommer, at de af Landstinget i Fjor vedtagne Lovforslag gik ud fra, at Statskassen ikke skulde have fuld Erstatning. Der paaregnedes i Be-

skatten, som kan findes forkastelig, gives Anvisning paa »en Forhøjelse af Skatteprocenten for de højere og højeste Indkomster« fra 10,000 Kr. og opad. Dette motiveres ved følgende Ord: »For disse store Skatteydere vil det ikke spille nogen følelig Rolle, om der lagdes $\frac{1}{10}$ eller $\frac{2}{10}$ pCt., ja $\frac{1}{2}$ pCt. mere Skat paa deres Indtægter, medens saavel Staten som store og smaa Skatteydere vandt ved at undgaa den efter mit Skøn saa vanskelige Formueskat«. Det samme Argument vil nok blive brugt, naar vi komme til en Toldreform og det gælder om at finde Erstatning for nogle Toldafgifter af almindelige Forbrugsartikler. Man skruer da blot videre paa den stigende Skala — det vil »ikke spille nogen følelig Rolle« for saa store Indtægter.

tænkningen et Tab for Statskassen af 837,000 Kr., der endda ved de senere foretagne Ændringer til Gunst for de smaa Skatteydere vilde blive noget større, og det blev i selve Loven udtrykkelig fastslaaet, at Statskassen ikke skulde have Dækning for mere end 9,700,000 Kr. Altsaa i Fjor vedtog Landstinget at eftergive Skatteyderne 837,000 Kr. af de direkte Skatter — i Aar foreslaas det derimod at paalægge disse en yderligere Skat af 830,000 Kr. Disse ca. 1,667,000 Kr. udgøre netop 20 pCt. af det Udbytte, som den nu foreslaaede Formue- og Indkomstskat paaregnes at ville indbringe, og med dette Beløb maa den altsaa eventuelt kunne nedsættes, saa at den højeste Skatteprocent bliver 2,00 pCt.

Dette Resultat vilde imidlertid ogsaa kunne naas ved at fastholde, at en større Del af Ejendoms-skatteerne end nu foreslaaet vedblivende bør hvile paa Ejendommene som saadanne; Formue- og Indkomstskatten vil da kunne nedsættes i tilsvarende Forhold. Selv om Folketinget ikke just vil foreslaa, at Halvdelen af Ejendomsskatteerne afløses af Ejendomsskyld, vilde det gøre vel i nu at imødekomme Landstinget ved i alt Fald at sætte Ejendomsskylden op til 1 promille; den turde da paaregnes at ville give henved 4,2 Mill. Kr. Hvis man yderligere fastholdt den af Landstinget indrømmede Eftergivelse af ca. 830,000 Kr. til Skatteyderne, vilde Formue- og Indkomstskatten endog kunne nedsættes til ca. 5,6 Mill. Kr. eller med godt 30 pCt. Den nu foreslaaede Skala for Indkomstskat vilde da med andre Ord kunne sættes til ca. 1 pCt., stigende til 1,75 pCt. — og højere burde vist

Indkomstskatten ikke sættes ved den første Indførelse af den som Statsskat. Dersom Folketinget vilde beslutte sig til allerede paa dette Stadium at vise Landstinget en saadan Imødekønnen, vilde Udsigten til Reformens Gennemførelse i denne Samling sikkert stige meget betydeligt.

III. Forholdet til Kommunerne og til Skatteyderne.

Dersom man fra først af havde fastholdt det simple og naturlige Princip, at en Reform af Statskatterne kun kan ske ved en Afløsning igennem nye, mere tidssvarende og mere retfærdige Skatter — eventuelt ved en delvis Eftergivelse —, vilde man forlængst være kommen til det nu omsider vundne Resultat: en Afløsning af Hartkornsskatterne og Bygningsafgiften til Staten dels ved en ny Ejendoms- skat, dels ved en personlig Formue- og Indkomstskat, og Spørgsmaalet vilde da nærmest kun have drejet sig om de nærmere Regler for disse to Skatter samt om deres indbyrdes Størrelsesforhold. Det vilde da maaske nu ikke være faldet saa vanskeligt at naa til Enighed om disse Spørgsmaal.

Men Ulykken er den, at man sammenblandede dem dels med en Reform af de kommunale Skatter, der ligeledes bør holdes for sig, dels med Spørgsmaalet om Statens Pligt til at lette de overbebyrdede Kommuner for en Del af deres Byrde. Ogsaa disse Spørgsmaal kunde meget godt samtidigt have været taget op til Behandling, naar man blot havde fastholdt det simple Princip, at en Skatte-

reform bør foregaa efter saa klare og lige Linjer, at enhver kan se, hvad den gaar ud paa og hvad der bliver dens Resultat. Havde man fastholdt dette, vilde man hurtigt være bleven klar over, at en Reform af de kommunale Skatter maa gennemføres for sig efter det samme klare Princip, som ovenfor angivet for Statsskatternes Reform, og at en Hjælp til Kommunerne kun kan ydes paa en af tre Maader: enten derved, at Statskassen overtager nogle af de hidtidige kommunale Byrder — eller derved, at Staten overlader en eller nogle af de nuværende Statsskatter til Kommunerne uden at kræve Erstatning derfor i en ny Statsskat —, eller derved, at Statskassen af sine bestaaende Indtægter afstaar et vist aarligt Beløb til Kommunerne. Men saasnart man derimod paalægger nye eller forhøjer bestaaende Statsskatter for at tilvejebringe et Beløb til Uddeling til Kommunerne, gaar man en Omvej, der søger at tilsløre det Faktum, at man til Dækning af kommunale Udgifter udskriver en Skat paa saadan Maade, at den ene Kommune kommer til at betale den andens Udgifter.

Istedenfor nu at følge en af de tre nævnte Veje, hvorved den hele Reform vilde have ligget klar og forstaaelig for alle, har man fra først af gjort den saa indviklet og knudret og uklar som muligt ved at ville overføre Statsskatter til Kommunerne og samtidigt forlange dem afløste af nye Statsskatter og ved yderligere at opkræve disse i saa meget større Omfang, end der udkrævedes til Erstatning af de gamle, at der kunde blive et Overskud af nye Statsskatter, som kunde tilfalde Kommunerne. Man

har derved filtret Statsskatter og Kommuneskatter, Statsindtægter og Kommuneindtægter saaledes ind i hinanden, at de færreste have kunnet faa en klar Forstaaelse af, hvad Reformen i Virkeligheden gik ud paa. Og yderligere har man øget Forvirringen ved at sammenblande Kommunestyrelserne og Kommunens Skatteydere, som om disse to vare et og den Hjælp, der ydedes de første til at klare de kommunale Udgifter med, var en virkelig Hjælp for Kommunen, selv om det var dennes egne Beboere, der kom til at betale den. Og Følgen er bleven, at man nu har tilbragt fem Aar med at strides om og søge at opklare, hvad Resultat Reformen vilde have for hver af de interesserede Parter og hvilke Byrder og Fordele hver af dem opnaede.

Det maa da paaskønnes, at de nu foreliggende Lovforslag have forladt denne haabløse Vej og akcepteret de i Fjor angivne Principer: en Reform af Statsskatterne for sig — og Kommuneskatterne for sig — og en Hjælp for Kommunerne ved et direkte Tilskud fra Statskassen. Men ulykkeligvis har man ikke helt kunnet frigøre sig for de af tidligere Regeringer og Kommissioner anviste Veje, men har medtaget noget af de tidligere fulgte Principer, — og dette noget er tilstrækkeligt til atter at berøve Reformen den Klarhed og Forstaaelighed, som den ikke kan undvære, og atter bringe den ud i et Uklarhedens Uføre, som det derfor her er Opgaven at bringe den ud af igen. Man har dels, som alt berørt, villet udskrive den nye Formue- og Indkomstskat til Staten med et større Beløb, end den behøver for at give Statskassen fuld Dækning for de Skatte-

beløb, som den giver Afkald paa, og dels har man beholdt det gamle Overførelsesprincip, for saa vidt angaar netop den sletteste af de bestaaende Skatter, som det særlig galdt om at blive af med, Bygningsafgiften. Den sletteste — thi medens Hartkornsskatterne tage Hensyn til Jordernes forskellige Godhed og Beskaffenhed, saa at de falde desto lettere, jo daarligere Jorderne ere, tager Bygningsafgiften aldeles ikke Hensyn til Byejendommens højst ulige Beskaffenhed og Værdi, men falder lige tungt paa alle Ejendomme, der har et Gulvareal af samme Størrelse, selv om den ene af dem er fem Gange saa meget værd som den anden. Paa Landet, hvor Forskellen er langt mindre, lader man den falde bort straks; men i Byerne, hvor Uligheden er saa iøjnefaldende, bevarer man den endnu næsten for en hel Menneskealder.

Dette er imidlertid ikke det værste, thi herpaa kunde der dog raades Bod ved en Forkortning af Overgangstiden. Men denne Bibeholdelse af Bygningsafgiften tilslører det Faktum, at Statskassen fingeres at give en Gave, som ingen Gave er, men som de paagældende maa give sig selv. Det faar Udseende af, at Staten overlader Bykommunerne de $\frac{2}{3}$ af Bygningsafgiften, — men ifølge Loven om Ejendomsskyld § 1 »bortfalder« denne — og eksisterer altsaa i Virkeligheden ikke længer efter — 1. Juli 1903!

Forholdet er aldeles klart: Statskassen skal fra 1. Juli 1903 give Afkald paa Hartkornsskatterne og Bygningsafgiften imod at faa dem fuldt erstattede dels — for $\frac{1}{3}$ — ved en ny Ejendomsskat, dels — for $\frac{2}{3}$ —

ved en Formue- og Indkomstskat. Dermed er Bygningsafgiften i dens Helhed bortfalden; den eksisterer fremtidig ikke mere, og kan følgelig ikke foræres bort til Kommunerne. Efter Afløsningen har Staten ikke mere Bygningsafgiften, — og hvad man ikke har, kan man ikke give bort. »You cannot eat your cake and have it«, sige de praktiske Englændere. Staten kan ikke paa én Gang lade sig Bygningsafgiften helt betale af Skatteyderne — og dog beholde den for at forære den bort til Bykommunerne. Det er da ogsaa klart nok, at ved den stedfindende Afløsning forsvinder Bygningsafgiften i Landdistrikterne helt og holdent; man vil forgæves lede efter noget Spor af den i den øvrige Del af Loven. Men naar Bygningsafgiften falder bort i Landdistrikterne, maa den ogsaa falde bort i Bykommunerne; hvad der gælder om den ene, maa ogsaa gælde om den anden, thi de afløses ganske paa samme Maade. Om at give Bykommunerne en Foræring ved at overlade dem den ikke længer eksisterende Bygningsafgift til Staten kan der derfor ikke være Tale. Den Sag er klar.

Det er da ogsaa kun ad en Omvej, at man kommer til denne Bortforæren. Lovforslaget om Ejendomsskyld tillader i sin § 8 København (— og derefter ogsaa de øvrige Bykommuner; for lettere Oversigts Skyld indskrænkes Omtalen i det følgende til København —) at paalægge de faste Ejendomme en ny kommunal Skat = $1\frac{1}{2}$ p. mille af Ejendommenes Værdi til et samlet Beløb af ca. 1 Mill. Kr., hvorimod det ved Kommunalskattelovens § 32 paalægges den at reducere Indkomstskatten med et

omtrent tilsvarende Beløb, ca. 1,16 Mill. Kr., ved at nedsætte Indkomstskatten fra 3 til 2 pCt. I den nævnte § 32 knyttes denne Bestemmelse ganske vist sammen med Statskassens Tilskud til Kommunen; men da dette kun udgør 365,000 Kr., hvortil kommer ca. 103,000 Kr., som Kommunen sparer ved den bortfaldende Ligningsskat, er det klart, at med disse Beløb kan man ikke erstatte en Indtægtsnedgang af 1,164,000 Kr. Det er den nye Ejendomsskat, som skal give Erstatning derfor, og dertil medgaar da endvidere sidstnævnte Beløb af ca. 103,000 Kr., som Skatteyderne erstatte Staten og som altsaa de — og ikke Staten — frikøbe Kommunen for.

Saaledes staar i Virkeligheden Sagen. Men saa er det, at Lovforslaget endvidere tillader København istedenfor de $1\frac{1}{2}$ p. m. Ejendomsskyld at opkræve Beløbet efter de hidtidige Regler for Bygningsafgift; i saa Fald skal Kommunen tillige paatage sig at opkræve de $\frac{3}{4}$ p. mille Ejendomsskyld til Staten efter de samme Regler og indbetale det samlede Beløb af ca. 536,000 Kr. til Staten. I Løbet af 27 Aar skal da Opkrævningen i Form af Bygningsafgift falde bort og successivt afløses af Opkrævning efter Ejendomsskyld.

Jeg forstaar godt, hvorledes man er kommen til denne noget kunstige, men ganske sindrige Ordning. Man har villet tilvejebringe en Overgangsperiode, i hvilken de enkelte Ejendommers Skattebeløb kun langsomt forandredes fra det gamle til det nye Beløb, som vil komme til at paahvile dem som Ejendomsskyld. Og man har da villet lade denne hele Forvandringsproces blive et Mellemværende imellem

Kommunen og dens Borgere, som Staten helst vilde holde sig udenfor, naar den blot straks fik, hvad der efter Loven skulde tilkomme den. Med hele denne Tanke kan jeg meget godt sympathisere — bortset fra, at jeg finder Overgangsperioden altfor lang og vilde anse det for det bedste for alle de paagældende at faa en Ende paa hele den Historie i omtrent den halve Tid.

Men denne Ordning kan og bør ikke tilsløre og forvanske det Faktum, at der her slet ikke er Tale om noget, som Staten velvilligt overlader Kommunen, men derimod om en helt ny kommunal Skat paa faste Ejendomme, som man midlertidigt i en Overgangsperiode tillader opkrævet i samme Form og under samme Navn som den bortfaldne — af selve Skatteyderne indløste — Bygningsafgift. I Skattespørgsmaal skal og bør det staa klart for alle, hvad det er, der sker; og det, der sker, er ganske ubestrideligt dette, at det tillades Københavns Kommune at overflytte 1 pCt. af den personlige Indkomstskat paa de faste Ejendomme, saaledes at den fremtidig opkræver 2 pCt. Indkomstskat og $1\frac{1}{2}$ p. mille Ejendomsskyld istedenfor 3 pCt. Indkomstskat. Denne Forandring er vistnok meget klog og rigtig; derom skal jeg dog her ikke udtale mig nærmere, da det er et rent indre kommunalt Skattespørgsmaal, som det nærmest maa være de københavnske Rigsdagsrepræsentanters Sag at drøfte. Men selve Forandringen bør staa klar for alle, og den bør ikke tilsløres, som om det her drejede sig om et Statstilskud til Kommunen, hvorom der jo aldeles ikke er Tale.

For Købstadkommunerne og Handelspladserne er Forholdet ganske det samme. Ogsaa her bemyndiges Kommunalbestyrelserne til at overflytte et Beløb af den nuværende Skat paa Formue og Lejlighed til de faste Ejendomme, saaledes at det samlede Skattebeløb forbliver det samme (§ 20 jvf. med § 32), og det stilles ogsaa dem frit, om de ville gøre dette ved at paalægge Ejendommene en ny kommunal Skat efter Ejendomsskyld (Lovforslaget om Ejendomsskyld § 8) eller opkræve et Beløb, svarende til Forskellen imellem den dem hidtil paahvilende Bygningsafgift og den nye Ejendomsskyld til Staten (§ 20). En saadan Foranstaltning kan der ved den urimelige Højde, som Skatten paa Formue og Lejlighed nu i mange Købstæder har naaet, være god Grund til. Men i begge Tilfælde er der altsaa Tale om Paalæg af en ny kommunal Ejendomsskat, ikke om nogen Overgang til Kommunen af den hidtidige Bygningsafgift til Staten, — thi denne have jo de i Kommunen boende Skatteydere betalt Staten fuld Erstatning for.

Den Opgørelse af »Virkningerne for Skatteyderne af den foreslaaede Skattereform«, som findes i Anmærkningerne til Lovforslaget om den kommunale Beskatning S. 17, bliver derfor misvisende, naar den istedet anfører, hvad »Københavns Kommune vil erholde«, thi det er netop ikke Skatteyderne, der faa disse Beløb, tværtimod er det dem, der skulde betale dem til Kommunen. Men naar det ikke tilføjes, af hvem denne erholder Beløbet, ville de fleste utvivlsomt forstaa det som en Angivelse af,

hvad Kommunen erholder af Staten — og dette er jo en forkert Opfattelse.

Den i sig selv rigtige Forklaring af, at »Københavns Kommune vil erholde« 308,400 Kr. mere om Aaret, end den nu disponerer over, burde derfor ledsages af en Forklaring over, hvor meget Københavns Skatteydere aarligt ville komme til at betale for denne Forøgelse af Kommunens Indtægtsbudget. Regningen er følgende:

Skatteyderne betale nu i Statsskat (Bygningsafgift, Land- og Gammelskat)*)	1,561,700 Kr.
Denne Skatteydelse afløse de med	
1) en Ejendomsskyld af.....	536,250 Kr.
2) en Formue- og Indkomstskat af..	2,840,000 —
	tils.... 3,376,250 —
	altsaa mere 1,814,550 Kr.
De slippe for 1 % Indkomstskat =	1,164,164 Kr.
imod at betale i Ejendomsskyld (eller Bygningsafgift).....	1,003,750 —
	altsaa mindre 160,414 —
	skulle altsaa betale mere 1,654,136 Kr.

De betale altsaa den for Kommunen vundne Indtægtsforøgelse med mere end det 5-dobbelte Beløb. Og naar det i Anmærkningerne tilføjes, at Københavns Kommune desforuden vil faa »det meget betydelige Beløb, der vil tilfalde den gennem den foreslaaede Selskabsbeskatning«, er det jo klart, at dette Beløb ogsaa fuldt ud betales af Kommunens egne Skatteydere. Om nogen Vinding ved Skatte-

*) Ligningsskatten betales for Københavns og Købstædernes Vedkommende af Kommunerne til Statskassen (henholdsvis med 103,300 Kr. og 109,500 Kr.), saa at Skatteyderne tilsvare Kommunernes Beløbet igennem de kommunale Skatter. Den maa derfor holdes udenfor ovenstaaende Opgørelse.

reformen er der altsaa for Københavns Skatteydere saa langt fra Tale, at den tværtimod, selv naar Stats-tilskudet af 365,000 Kr. tages med i Beregning, vil koste dem omtr. $1\frac{1}{3}$ Mill. Kr. aarlig foruden Skatten af Aktier og Selskabsandele, som ogsaa vil paa-hvile dem*).

*) Efter Landstingets Forslag vilde Forøgelsen af Københavns Skatteyders samlede Byrde af Stats- og kommunale Skatter omtrent blive det samme som efter det nu foreliggende Forslag — ca. 1,708,000 Kr. imod ca. 1,654,000 Kr., hvorved dog maa bemærkes, at Landstinget har beregnet Ejendomsskyld af 800 Mill. Kr., Regeringen kun af 715 Mill. Kr., hvorved Beløbet formindskes med 63,750 Kr., som mere end opvejer Forskellen; men medens Københavns Kommunes Indtægter ved det nu foreliggende Forslag — bortset fra Udbyttet af Aktie- og Selskabsbeskatning, der bliver ens efter begge Forslag — kun vilde forøges med ca. 308,000 Kr., vilde den efter Landstingets Forslag forøges med ca. 928,000 Kr. eller det 3-dobbelte Beløb. Københavns forøgede Bidrag til Statsindtægterne bliver altsaa efter Regeringsforslagene ca. 1,346,000 Kr., medens det efter Landstingets Forslag vilde blive ca. 780,000 Kr., saaledes som det vil ses af følgende, lidt afrundede, Tal: der betales nu af Københavnske Skatteydere i

direkte Statsskatter ca. 1,561,000 Kr. (foruden Kommunens Ligningsskat)

komm. Indkomstskat - 3,492,000 —
5,053,000 Kr.

De skulle fremtidig betale:

efter Landstingets Forslag:

Ejendomsskyld til Staten	1,2 p. m. =	960,000 Kr.
— — — — — København		600,000 —
Formue- og Indkomstskat til Staten		1,709,000 —
kommunal Indkomstskat		3,492,000 —
	tilsammen . . .	6,761,000 Kr.
nuværende Skatter		5,053,000 —
forøget Skattebyrde		1,708,000 Kr.

Staten faar mere end nu:

2,669,000 Kr.	} = ÷ 1,108,000 Kr.
imod 1,561,000 —	

Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa det Spørgsmaal, hvorvidt det netop i Øjeblikket er billigt at paalægge Københavns Skatteydere — til hvilke jeg ikke selv hører — at udrede dette forøgede Skattebeløb; men jeg kan dog ikke, da det netop er mig om at gøre, at stille de virkelige Forhold klart frem, undlade at gøre opmærksom paa, hvad den netop i disse Dage afgivne Betænkning over Københavns Budget for 1902 oplyser om Kommunens finansielle Tilstand.

men afgiver til Kommunen

Ligningsskat 103,300 Kr.	}	÷	328,300 —
Statstilskud 225,000 —			
Staten beholder altsaa			779,700 Kr.

Kommunen faar

af Staten..... 328,300 Kr.	}	=	928,300 Kr.
af Skatteyderne + 600,000 —			
			1,708,000 Kr.

efter Regeringsforslaget:

Ejendomsskyld til Staten..... $\frac{3}{4}$ p. m =	536,250 Kr.
— - København	1,003,750 —
Formue- og Indkomstskat til Staten.....	2,840,000 —
kommunal Indkomstskat	2,328,000 —
tilsammen...	6,708,000 Kr.
nuværende Skatter	5,053,000 —
forøget Skattebyrde	1,655,000 Kr.

Staten faar mere end nu:

3,376,250 Kr.	}	=	1,815,250 Kr.
imod 1,561,000 —			

men afgiver til Kommunen:

Ligningsskat 103,300 Kr.	}	÷	468,815 —
Statstilskud 365,515 —			
Staten beholder altsaa			1,346,435 Kr.

Kommunen faar

af Staten	468,815 Kr.	}	=	308,400 Kr.
af Skatteyderne ÷	160,414 —			
				1,654,835 Kr.

Aaret 1900 udviser et Underskud af over 718,000 Kr.				
For	—	1901 paaregnes	—	ca. 1,500,000 —
—	—	1902 budgetteres	—	- 2,500,000 —

Og da Kommunens Gæld, der i 1890 udgjorde 28,5 Mill. Kr., i 1900 var vokset til 59,3 Mill. Kr. og i 1901 er bleven forøget med 20 Mill. Kr., »der ville være opbrugte i Løbet af meget kort Tid«, er der al Udsigt til, at Underskudet snarere vil vokse end aftage i de følgende Aar. Det er da ikke godt at se, hvorledes Kommunen skal kunne klare et aarligt Underskud af ca. 2½ Mill. Kr. med de 308,000 Kr., der i Forening med Udbyttet af den foran nævnte Selskabs- og Aktiebeskatning, der vel kan udgøre et noget lignende Beløb, vil udgøre Kommunens Gevinst af en Skattereform, der paalægger dens Skatteydere en forøget Skattebyrde af over 1½ Mill. Kr. Man kan næppe andet end give Budgetudvalget Ret i, at der ud fra disse Præmisses ikke øjnes nogen anden Udvej end forhøjede kommunale Skatter — eller med andre Ord en Forhøjelse af Indkomstskatten, som Udvalget derfor vil have frigjort for den nugældende Begrænsning, de 3 %. Og da Balance for 1902 kun kan opnaas ved at opføre Indkomstskatten til et Beløb af 6,3 Mill. Kr., medens den for Aar 1900 med 3 % indbragte knap 3,5 Mill. Kr., vil det ses, at det er en Forhøjelse til mindst 5 pCt., der stilles i Udsigt. — foruden den forøgede Statsskat, der omtrent vil svare til 1 %. M. a. O.: det er faktisk en Fordobling af den nuværende Indkomstskat, som Udvalget stiller Skatteyderne i Udsigt, hvoraf dog ca. 1 % kan lægges

over paa de faste Ejendomme i Form af Ejendoms- skyld eller Bygningsafgift.

Det er ikke lystelige Udsigter for Københavns Skatteydere — allermindst paa en Tid, da de, der udrede den langt overvejende Del — mindst de $\frac{3}{4}$ Dele — af Skattebeløbet, faktisk ere uden al Indflydelse paa Repræsentationens Sammensætning. Naar derfor Budgetudvalget udtaler den Formening, at der bør indrømmes Stadens Styrelse »en Bevægelsesfrihed, der i alt Fald indenfor rimelige Grænser vil gøre den uafhængig af alle andre Faktorer end den eneste naturlige og berettigede, de skatteydende Borgeres Dom over deres Repræsentanter«, bør det sikkert fastholdes, at den nødvendige Forudsætning for at indrømme en saadan Bevægelsesfrihed da ogsaa maa være den, at der indrømmes dem, som udrede den langt overvejende Del af denne Skattebyrde, om ikke en tilsvarende, saa dog i alt Fald en virkelig Indflydelse paa Valget af Repræsentanter. Thi at give Borgerrepræsentationen frie Hænder til vilkaarligt at forhøje Skatteprocenten uden samtidig at indrømme de højstbeskattede Borgere den samme Adgang til at værne om deres Interesser, som Købstadskommunalloven for enhver dansk Købstad har givet dem, der betale de $\frac{2}{3}$ af Byens Skatter, vilde være ganske uforsvarligt.

Fuldt saa ugunstigt som for Københavns Skatteydere stiller Forholdet sig vel ikke for Købstædernes og Handelspladsernes; men nogen Vinding bliver der ligeledes her langt fra Tale om. Regningen stiller sig saaledes:

Skatteyderne betale nu i Statsskat (Bygningsafgift, Land- og Gammelskat)		ca. 1,070,000 Kr.
Denne Skatteydelse afløse de med		
1) en Ejendomsskyld af	532,500 Kr.	
2) en Formue- og Indkomstskat af 2,318,000 -		
	tilsammen	2,850,500 Kr.
De komme altsaa til at betale mere		1,180,500 —
Derhos skulle de betale i Bygningsafgift eller Ejen- domsskyld til Kommunerne		1,026,500 —
	tilsammen mere	2,207,000 Kr.
Hvorimod deres Formue- og Lejlighedsskat ved denne Bygningsafgift og Statstilskudet tilsammen vil kunne nedsættes med (se Lovf. Anm.) ca. . . .		÷ 1,645,500 —
De skulle altsaa trods Statstilskudet betale mere end hidtil		561,500 Kr.

For saa vidt slippe de en Del billigere derfra end Københavnerne; men til Gengæld have de slet ingen Sikkerhed for, at deres Formue- og Lejligheds-
skat til Kommunen virkelig vil blive nedsat med det
ovenfor angivne Beløb. Dette vil nemlig kun kunne
ske, dersom de kommunale Udgifter vedblivende
holdes paa det nuværende Standpunkt; enhver For-
øgelse af dem vil i samme Grad formindske det
Beløb af ca. 1,645,000 Kr., som Kommunalbestyrel-
serne ifølge Anmærkningerne til Lovforslaget om de
kommunale Skatter »ville erholde . . . udelukkende
at anvende til Nedsættelse af Skatteydernes Formue-
og Lejlighedsskat«. Thi dette Beløb, som for største
Delen vindes ved den nye Ejendomsskyld, som det
tillades Købstæderne at paalægge Beboerne (og som
de indtil videre kunne opkræve i Form af Bygnings-
afgift) til Beløb af over 1 Mill. Kr., kan selvfølgelig
kun anvendes enten til Nedsættelse af Formue- og
Lejlighedsskatten eller til Dækning af nye, forøgede
Udgifter — men umuligt paa begge Maader.

Men at holde Udgifterne fra at stige maa ogsaa anses for umuligt, da Udviklingen jo dog ikke kan bringes til at staa stille; og da Formue- og Lejlighedsskattens samlede Beløb i Købstæderne blot i de 10 Aar 1890—99 er stegen fra 3,3 Mill. Kr. til 5,4 Mill. Kr. eller med andre Ord med over 2 Mill. Kr. eller over 63 pCt. i kun 10 Aar, er det ikke let at indse, hvorledes denne Stigning nu pludselig skulde bringes til at ophøre og hvorledes man ret længe skulde kunne blive staaende ved »det højeste samlede Skattebeløb, som har været udskrevet i noget af Aarene 1900—02 med Fradrag af det fastsatte Statstilskud«.*) Der er derfor ingen Tvivl om, at Udgifterne fremdeles ville stige og at Indenrigsministeren vil være ganske ude af Stand til at paastaa, at enhver ny Udgift er overflødig og uden Skade for Byens Udvikling kan stryges, og følgelig vil blive nødt til at samtykke i Skattens Forhøjelse. Den Bestemmelse i Lovens § 32, at Beslutning om en Forhøjelse af Skatten enten maa tages af et Flertal af tre Fjerdedele af vedkommende Kommunalbestyrelses Medlemsantal eller af over Halvdelen og derhos stadfæstes af Indenrigsministeren, vil maaske nok bevirke, at man vil betænke sig noget mere end ellers paa at lade Kommunernes Udgifter stige, men vil ganske sikkert ikke kunne føre til, at de til alle Tider blive staaende paa samme Punkt som nu. Og

*) Det er mig ikke ganske klart, om det Beløb, som nu skal kunne paalignes som Ejendomsskyld (eller Bygningsafgift), skal medregnes i dette Fradrag eller ej. Skulde det fradrages ligesom Statstilskudet, kunde Kommunerne fremdeles frit lade Udgifterne stige med indtil 1,64 Mill. Kr.; men Paabudet om Nedsættelse blev da ganske illusorisk.

under alle Omstændigheder er det givet, at den nu foreslaaede Skattereform, selv om de kommunale Udgifter holdes uforandrede, vil forøge Købstædernes og Handelspladsernes Skatteyderes Byrder med ca. 560,000 Kr., hvilket svarer til ca. 10 % af den samlede Formue- og Lejlighedsskat i 1898. Hvorvidt Købstadborgerne under de nuværende trykkede økonomiske Forhold uden Overbebyrdelse ville være i Stand hertil, tør maaske anses for tvivlsomt.

Vende vi os fra Byerne til Landdistrikterne, bliver Billedet et ganske andet. Deres nuværende direkte Statsskatter udgøre 7,150,000 Kr. Disse skulle afløses med

1. En Ejendomsskyld =	2,077,500 Kr.
2. En Formue- og Indkomstskat = <u>3,122,000 —</u>	
	tilsammen 5,199,500 Kr.

Afløsningen bringer altsaa Landdistrikternes Skatteydere en Lettelse af 1,950,500 Kr., medens den paa lægger Byerne en forøget Byrde af 2,781,750 Kr. Forskellen imellem disse to Beløb tilfalder Statskassen med 831,250 Kr., som den atter uddeler som »Statstilskud« til Kommunerne. M. a. O.: Lovforslaget nøjes ikke med at lægge de henved 2 Mill. Kr., som man befrier Landdistrikterne for, over paa Byerne, — det paalægger disse yderligere at indbetale i Statskassen over 830,000 Kr., hvoraf de 65 % eller 540,000 Kr. skulle tilfalde Landkommunerne. Dette er dog ganske sikkert at gaa altfor vidt.

Det Gode har den lange Tid, hvori Forhandlingen om Skattereformen har staaet paa, ført med sig,

at Reformens Formaal nu staar klarere og rigtigere for de fleste, end da de første Forslag kom frem. Den almindelige Forestilling, at det var Formaalet med disse Lovforslag at »redde« Landbruget eller dog at bringe det en Hjælp, som kunde føre det ud af dets betrængte Stilling, er nu dog i stort Omfang vejet for den rigtigere Opfattelse, at det, som det gælder om, er at tilvejebringe en retfærdigere Fordeling af Skattebyrden og at bringe denne til at hvile mere ligeligt paa de forskellige Skatteobjekter og dermed ogsaa henholdsvis paa By og Land, end det nu formenes at være Tilfældet efter den Udvikling, som har fundet Sted i Løbet af et Hundredaar. Det blev i Fjor under Forhandlingerne i Folketinget fra flere Landbrugeres Side — og jeg udtalte udtrykkeligt min Anerkendelse heraf — gjort gældende, at Landbruget ikke krævede, at de andre Erhverv skulde yde det en Understøttelse og Hjælp, men kun, at Skattebyrden blev mere ligeligt og retfærdigt fordelt. Det kan da heller ikke være Landbrugernes Ønske, at der ligefrem skal udskrives en Skat paa de andre Erhverv og særlig paa Byerne udover, hvad denne Ligelighed og Retfærdighed kræver, — for at skaffe en Skærv til Landbruget. Ogsaa fra dette Synspunkt bør man da indskrænke Formue- og Indkomstskatten til kun at supplere det Beløb, der indkommer ved Ejendomsskylden, indtil de nuværende direkte Statsskatters Beløb, men ikke ud derover.

Thi naar den retfærdige Fordeling skal være Skattereformens Princip, maa det først og fremmest fastholdes, at Statsskatterne reformeres

for sig, Kommuneskatterne for sig. Uden det vilde nye Klager over Forurettelse og Overbebyrdelse og nye Stridigheder om, hvem der bærer en uforholdsmæssig Del af Skatterne, straks begynde igen. At paalægge den ene Kommune en Skat for dermed at dække den anden Kommunes Udgifter kan aldrig forsvares. Og da selv en nok saa retfærdig Omlægning af Skatter altid vil fremkalde Misfornøjelse hos dem, der kommer til at bære en større Byrde end før, er det af Vigtighed, at Fordelingens Retfærdighed kan hævdes og dokumenteres. Naar Skatter, der hidtil have hvilet uforholdsmæssig tungt paa nogle Skatteydere, medens andre slap altfor let og nogle endog gik helt fri til Trods for ubestridelig Skatteevne, skulle omlægges, saa de kommer til at hvile mere ligeligt, kan dette ikke ske, uden at nogle komme til at bære større Skatter end før. Dette er jo dog, naar det samme Skattebeløb skal tilvejebringes, ikke blot uundgaaeligt, men endog ligefrem Reformens Princip og Hensigt. Spørgsmaalet bliver kun, om det nye Fordelingsprincip i sig selv er retfærdigt — og om det tør ventes, at det fremdeles, selv om de faktiske Forhold forandres, vil ramme retfærdigt. En Skat, der er bestemt til at skulle vare i lange Tider, maa derfor ikke ordnes under Hensyn til øjeblikkelige Konjunkturer. Idag er Landbruget nødlidende, — om nogle Aar kan Industrien være det, medens Landbruget blomstrer op igen. Gennem saadanne Svingninger gaar jo Udviklingen sin Gang.

Naar da Statens direkte Skatter paalægges dels ligeligt efter de faste Ejendommens Værdi — blot

med Fritagelse for de ganske smaa —, dels i lige-
 ligt Forhold til Personernes Formue og Indkomst —
 blot med Fritagelse for de Indkomster, som kun
 strække til for en Families daglige Livsophold —,
 har i Virkeligheden ingen Ret til at beklage sig,
 fordi han nu kommer til at svare mere Skat end før.
 Thi dette grunder sig jo ligefrem deri, at han før
 har betalt for lidt. Det kan være billigt og hen-
 synsfuldt at gøre Forandringen lempeligere ved kun
 at lade den indtræde gradvis igennem en — ikke
 for lang — Overgangstid; men selve Forandringens
 Retfærdighed maa bestemt hævdes, — saafremt
 Forudsætningen holder Stik, at Skatterne virkelig
 svare til Værdierne og at der ikke ad denne Vej
 udskrives et Merbeløb ud over det nuværende Skatte-
 beløb — til Hjælp for andre Kommuner.

Og hvad der gælder om Forholdet imellem de
 enkelte Skatteydere, det gælder ogsaa om Forholdet
 imellem de større Grupper af dem, om Forholdet
 imellem Byer og Landdistrikter. At Byerne komme
 til at bære mere end Halvdelen af de direkte Stats-
 skatter, uagtet deres Befolkning knap udgør 40 pCt.
 af hele Statens Befolkning, er ikke uretfærdigt, der-
 som virkelig Ejendomsværdierne, Formuer og Ind-
 komster tilsammen, ere større end i Landdistrikterne.

Men det er dette, som der er al Grund til at
 betvivle, og ogsaa fra dette Synspunkt er det da be-
 tænkeligt, at man nu pludselig lægger saa stor en
 Del, endog mere end de to Tredjedele, af Statsskat-
 terne fra de faste Ejendomme over paa Personerne.
 Thi naar alt kommer til alt, saa rammer man dog
 langt sikkrere de faste Ejendomes Værdi og kan

langt lettere faa en ensartet og ligelig Vurdering af dem end af Personernes Formue og Indkomster. Det er absolut givet, at der er stor Forskel imellem den Sikkerhed, hvormed de forskellige Personers Indkomst kan angives, og det tør ligeledes anses for givet, at det, hvor Indkomsten hidrører fra et egentligt Erhverv, er endnu vanskeligere — baade for de paagældende selv og for andre — at konstatere Landbrugernes virkelige Indkomst end Bybefolkningens. Og hertil kommer endnu, at en Del af dennes Indkomster ved den nu foreslaaede Form for Formue- og Indkomstskat vil blive to Gange beskattet, nemlig alle Indtægter, der ere Udbytte af Aktieforetagender o. lign., som give mere end 4 0/0. For disse indfører man jo nemlig ved Siden af Indkomstskatten en Indkomstkildebeskatning: først beskatter man Aktieudbyttet ved dets Kilde, hos selve Aktieselskabet, — og dernæst beskatter man det igen som Del af Aktionærens personlige Indkomst.

At nu en Skattereform, der forøger Byernes Andel i de direkte Statsskatter fra ca. 32,5 pCt. til 54,5 pCt., medens den omvendt nedsætter Landkommunernes Andel fra ca. 67,5 pCt. til ca. 45,5 pCt., virkelig skulde ramme det rette og svare til de virkelige Formue- og Indkomstforhold, synes kun lidet sandsynligt. Ikke blot udgør Landkommunernes Befolkning endnu 60,9 pCt. af hele Landets Befolkning; men holder man sig til Skattekommissionens Opgørelse af de faste Ejendommens Værdi i hele Landet (Indberetning S. 46—47), viser det sig, at de i Landdistrikterne — med Be-

sætning og Inventar — ere ansatte til en samlet Værdi af 3,080 Mill. Kr., eller ca. 67,4 pCt., Byejendommene — ligeledes med Inventar — kun til 1,575 Mill. Kr. eller ca. 32,6 pCt. af Ejendommenes samlede Værdi. Det for Byerne saa højst ugunstige Resultat af Formue- og Indkomstskatten, hvorefter den falder med 62,3 pCt. paa Byerne, med 37,7 pCt. paa Landdistrikterne, maa da for en ikke ringe Grad skyldes den Omstændighed, at det er saa langt vanskeligere at faa Indkomstens virkelige Beløb frem i Landdistrikterne end i Byerne.

Derfor gælder det om at holde Indkomstskatten lav, — hvad der iøvrigt ogsaa gælder af Hensyn til det vanskelige i overhovedet at ramme de forskellige Indkomster nogenlunde ligeligt —, og ikke mindst af Hensyn til, at det i Virkeligheden, kun under en lidt anden Form, bliver en Forhøjelse af den alt bestaaende kommunale Indkomstskat eller Skat paa Formue- og Lejlighed, som allerede er trykkende nok for de fleste, — eller dog vil føles som en saadan Forhøjelse. Atter fra disse Synspunkter komme vi da til samme Resultat som foran: at en Formue- og Indkomstskat til Staten nødtigt bør udgøre stort over 5 Mill. Kr., hvilket i Virkeligheden allerede svarer til henved 40 pCt. af de bestaaende Indkomstskatter (Formue og Lejlighed)*).

*) Efter Skattekommissionens Indberetning beløb den kommunale Formue- og Lejlighedsskat i 1897 sig til:

i Sognekommunerne	ca. 5,114,000 Kr.
i Købstæder og Handelspl.	- 5,527,000 -
i Kbhvn. (Indkomstskat)	- 2,938,000 -

13.579,000 Kr.

IV. Statstilskudet og den finansielle Status.

Som Følge af, at Regeringen har akcepteret Landstingets Forslag om de nuværende direkte Statskatters fuldstændige Afløsning med to nye Statskatter, hvorefter de ældre selvfølgelig maa betragtes som bortfaldne, har den anset det for en naturlig Konsekvens, at den, naar Kommunerne skulde have en virkelig Hjælp af Statskassen, ogsaa maatte gaa til et direkte Statstilskud til disse, saaledes som det i Fjor blev foreslaaet af mig i et særligt Lovforslag, hvorefter et i Forhold til Toldindtægterne beregnet, og derfor i Aarenes Løb stigende, Beløb, der foreløbig kunde anslaaes til lidt over $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr., skulde fordeles saaledes, at 35 pCt. tilfaldt København, Købstæderne og Handelspladserne, 65 pCt. Landkommunerne. I det foreliggende Lovforslag er Statstilskudet sat til et fast Beløb af $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr., der fordeles paa samme Maade.

Ved denne Fordeling har jeg dog at bemærke, at jeg i Anmærkningerne til Lovforslaget udtrykkelig gjorde opmærksom paa, at den begunstigede Landkommunerne, idet disse efter Folketal — som formentlig burde lægges til Grund for Fordelingen — kun havde Krav paa ca. $61\frac{1}{4}$ pCt., men at der næppe nu er samme Grund hertil, da de allerede, som foran vist, ved Statsskatternes Afløsning med nye Skatter opnaa saa overordentlig store Fordele. Men dernæst er der den store Forskel, at der efter mit Lovforslag senest i Oktbr. 1905 skulde fremsættes Forslag til

Revision af Loven, hvorimod den nu foreslaaede Fordeling vil blive permanent, uanset om Tiderne forandre sig og om Byernes Befolkning vedbliver at vokse forholdsvis stærkere. En saadan Revision bør utvivlsomt forbeholdes, hvis Loven ikke i Tidens Løb skal blive altfor uretfærdig, — eller ogsaa bør Fordelingen ligefrem sættes i Forhold til Folketallet, som det viser sig ved hver Folketælling.

Hvad dernæst angaar Fordelingen af det Landkommunerne tilfaldende Beløb imellem disse indbyrdes, har Regeringen nu ment, at denne burde »ske efter mere overskuelige Regler« end de, som jeg havde bragt i Forslag og Landstinget derefter godkendt. Jeg er vedblivende af den Formening, at mit Forslag bedre ramte det Formaal, særlig at komme de Kommuner til Hjælp, hvis Udgifter til sociale Øjemed vare stegne mest; men da selve dette Princip dog er bleven fastholdt af den nuværende Regering, skal jeg gerne erkende det som et praktisk Fortrin ved de nu foreslaaede Fordelingsregler, at de ere simplere og lettere overskuelige, om de end paa den anden Side ramme mindre retfærdigt i Forhold til Kommunernes forskellige Grad af Overbebyrdelse. Dersom Folketinget i Fjor havde sat disse Regler i Stedet for de af mig foreslaaede, vilde jeg derfor vel nok have søgt at faa dem noget modificerede, men vilde tilvisse ikke have tilraadet at tillægge dette Spørgsmaal nogen større Betydning.

Hvad derimod Statstilskudets Størrelse angaar, da er Overensstemmelsen imellem mit daværende og det nu foreliggende Forslag mere tilsyneladende

end virkelig. Tilsyneladende er Forskellen kun den, at Tilskudet nu er sat henved $\frac{1}{4}$ Mill. Kr. højere, men saa til Gengæld ikke vil vokse. Men allerede dette, at Tilskudet vilde vokse, efterhaanden som Statsindtægterne steg, var ubestrideligt en Fordel, idet Kommunernes Udgifter notorisk have en Tilbøjelighed til at vokse stærkere, end deres Indtægter af sig selv vokse.

Langt væsentligere er imidlertid den Forskel, at Tilskudet efter mit Forslag ikke var betinget af nogen Kompensation. Landstinget betonedede yderligere dette ved at nedsætte det direkte Statstilskud til $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. og derhos udtrykkelig at begrænse Statskassens Indtægt af de nye Skatter til 9,700,000 Kr. og føje det dermed opgivne Beløb af den hidtidige Skatteindtægt, antagelig henimod 1 Mill. Kr. — dog ikke over 1 Mill. Kr. —, til hint Tilskud. Det blev altsaa ca. $2\frac{1}{4}$ à $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr., som Statskassen gav Afkald paa af sin hidtidige Indtægt til Bedste for Kommunerne.

Derimod er det nu foreslaaede Tilskud af $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. kun nominelt; thi ca. 830,000 Kr. tilvejebringes ved en ny Skat paa Befolkningen, nemlig ved at lade de nye Statsskatter indbringe et saa meget større Beløb end de nugældende. I Virkeligheden giver saaledes Statskassen kun et Tilskud af $1\frac{2}{3}$ Mill. Kr.

Det er nu i de foregaaende Afsnit fra forskellige Synspunkter paavist, at det vil være urigtigt at paalægge nye Skatter til Afløsning af de bestaaende

med et større Beløb, end disse udgøre. *) Thi Statskassens Tilstand er jo ikke en saadan, at der til Dækning af dens løbende Udgifter kræves forøgede Indtægter, og ethvert Paalæg af ny Skat for at skaffe Midler til Fordeling blandt Kommunerne er i Virkeligheden Paalæg af Skat til Dækning af kommunale Udgifter, der bør paalægges som kommunal Skat, ikke som Statsskat. Ét er, at Staten har Raad til af sin bestaaende Indtægt at give et Tilskud til Kommunerne — et andet, at den paatager sig at opkræve en ny Skat til Fordeling imellem Kommunerne uden Hensyn til, fra hvilke Kommuner Indtægten kommer.

Naar da de nye Skatter begrænses til det hidtidige Beløb, opstaar det Spørgsmaal, om Statskassen lige fuldt skal give et Tilskud af $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. eller kun det nu foreslaaede reelle Tilskud af ca. $1\frac{2}{3}$ Mill. Kr. Der kan da formentlig ikke være Tvivl om, at den bør blive staaende ved dette sidste; thi i Virkeligheden har Statskassen ikke Raad til at give mere

*) Jeg véd meget vel, at noget saadant ogsaa kan siges at have været foreslaaet af mig, for saa vidt som Formue- og Indkomstskatten vilde indbringe et større Beløb, end der udkrævedes til Afløsning af Land- og Ligningsskatten og den tilsvarende Del af Bygningsafgiften. Men dette havde sin Grund deri, at jeg ikke ansaa det for rigtigt at foreslaa mere end disse Skatter afløste og paa den anden Side ikke mente at kunne foreslaa en Statsindkomstskat af mindre end 1 pCt. Det Overskud, som kunde ventes, var imidlertid hverken bestemt til at benyttes som Tilskud til Kommunerne eller til at stilles til Statskassens Disposition til Dækning af løbende Udgifter, men derimod til andre Statsformaal, og Statstilskudet var ikke betinget af, at der fremkom et saadant Overskud. Derfor kunde jeg ogsaa senere gaa ind paa Landstingets ovenfor nævnte Forslag, hvorefter der ikke blev noget Overskud for Statskassen.

— og maaske knap det. Det var i Foraaret 1897, at Finansminister Lüttichau angav det Beløb, som Statskassen efter hans Formening havde Raad til at give Afkald paa til Gennemførelse af en Skatte-reform, til henholdsvis $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. for en Told-reform og ca. $\frac{3}{4}$ Mill. Kr. for en Reform af de direkte Skatter — tilsammen altsaa ca. $2\frac{1}{4}$ Mill. Kr. (2,282,000 Kr.). Jeg udtalte i Fjor, at jeg følte mig bunden til at foreslaa netop det samme Beløb, nu givet paa én Gang for den samlede Reform som Tilskud til Kommunerne, men at jeg dog ikke var uden Betænkelighed herved, da den finansielle Situation nu var mindre god end i 1897, hvad jeg nærmere paa-viste (se Folketingstid. for 1900—1901 Sp. 134—40). Og det maa sikkert siges, at den siden den Tid er bleven yderligere forringet. Medens Overskudet af løbende Indtægter (§§ 2—8) over løbende Udgifter (§§ 11—26) i 1896—97 udgjorde ca. 10,734,000 Kr., er det i 1900—1901 gaaet ned til 8,210,000 Kr. Og der er al Udsigt til, at det i de nærmeste Aar vil gaa yderligere ned, dels paa Grund af de stigende Udgifter til Lønninger for Embedsmænd og Statsfunktionærer, dels paa Grund af de foreliggende Forslag til Reforme, af hvilke jo alene Retsreformen beregnes at ville lægge Beslag paa mindst 3 Mill. Kr. aarlig, hvorhos Forrentningen af det nye Statslaan vil kræve ca. 1 Mill. Kr. Og det er vistnok et Spørgsmaal, om Toldreformen, der jo nu atter bebudes at skulle følge efter Reformen af de direkte Skatter, vil lade sig gennemføre uden nogen Indtægtsnedgang for Statskassen.

Der turde saaledes være god Grund til nu at

blive staaende ved et direkte Statstilskud af højst $1\frac{2}{3}$ Mill. Kr., som jo er det Beløb, Regeringen nu har ment at kunne ofre af de hidtidige Indtægter. At gaa op over dette Beløb vil sikkert under de nuværende finansielle Forhold have store Betænkeligheder.

V. Résumé.

Skal jeg nu til Slutning sammenfatte Hovedpunkterne af den foregaaende Udvikling, maa jeg — med Forbigaaelse af de Ændringer, som i og for sig maa siges at være ønskelige og hensigtsmæssige, men dog angaa Punkter af mere underordnet Betydning og Rækkevidde — særlig fremhæve følgende Principer, som de, der formentlig bør fastholdes, for at der kan fremkomme en til alle Sider hensyntagende og virkelig fyldestgørende Reform af de direkte Stats- og Kommuneskatter:

1. En Skattereform bør udarbejdes efter saa lige og klare Linjer, at den kan forstaas af alle og dens Resultater baade for Statskassen, for Kommunerne og for Skatteyderne blive let overskuelige.

2. Det er ikke og bør ikke være Formaalet for en Skattereform at bringe et eller andet Erhverv Hjælp og Støtte under Øjeblikkets ugunstige Konjunkturer, men derimod at tilvejebringe en Omlægning af Skatterne saaledes, at de ramme Skatteyderne mere retfærdigt og bringes mere i Overensstemmelse med Tidens økonomiske Forhold og Udvikling, men dog saaledes, at den kan bestaa

i lange Tider og selv under skiftende Konjunkturer.

3. Da Staten ikke i Øjeblikket trænger til forøgede Indtægter til Fyldestgørelse af sine egne Formaal, men der endog er Tale om at afstaa et vist aarligt Indtægtsbeløb til Kommunerne, bør de nye Skatter, som paalægges til Afløsning af de bestaaende direkte Statsskatter, ikke paa-regnes at give en større Indtægt end disse.

4. Da det i og for sig er naturligt, at de faste Ejendomme som saadanne yde Skat til Staten, og da en Formindskelse af det Omfang, hvori de nu yde saadan Skat, vil øve Indflydelse ogsaa paa de politiske Valgretsbetaingelser til Landstinget og den Betydning, der herved tillægges Besiddelsen af en Landejendom, bør de nuværende Ejendoms-skatter i hvert Fald ikke nedbringes under Halvdelen af, hvad de nu udgøre, og Ejendoms-skylden fastsættes i Overensstemmelse hermed.

5. Da Formue- og Indkomstskat til Staten dels er en ny, hidtil ukendt, Skat, dels altid er ment at skulle være en Suppleringskat, en Reserve, der i vanskelige Tider stilledes til Statens Disposition eller anvendtes til Gennemførelsen af ekstraordinære Forsvars-Foranstaltninger eller andre Foranstaltninger af særlig Betydning for Staten, samt da der ved-blivende bør være Mulighed for at kunne anvende den paa denne Maade, bør den kun anvendes til Afløsning af bestaaende Ejendomsskatter i ret begrænset Omfang og ikke mere end fornødent til højst at afløse omtrent Halvdelen af deres Beløb.

De her under 4 og 5 fremsatte Betragtninger

føre saaledes fra helt forskellige Udgangspunkter til ganske samme Resultat: Afløsning af omtrent Halvdelen af de bestaaende direkte Ejendomsskatter med en ny Ejendomsskat og Overførelse af omtrent Halvdelen til en personlig Skat.

6. Da de foreliggende Lovforslag have opgivet den Form for Formue- og Indkomstskat, som paa én Gang rammer sikkert og dog er mindst følelig for Skatteyderne, nemlig Indkomstkildebeskatningen, bør Skatten i hvert Fald søges gjort saa lempelig, ligelig og lidet irriterende for dem som muligt. Navnlig bør det anerkendes, at, da en paa-lidelig Angivelse af Indkomsten, men navnlig en paa-lidelig Opgørelse af Formuen for mange er vanskelig, stundom ligefrem umulig, bør tvungen Selvangivelse ikke finde Sted, særlig ikke for Formuens Vedkommende; og da Undladelse af at angive Formue eller Indkomst kan have sin gode Grund og være fuldkomment forsvarlig, bør der i hvert Fald kun fastsættes en lempelig Bøde herfor, ligesom det udtrykkeligt bør indskærpes Ligningskommissionerne, at det er deres Pligt at udfinde den virkelige Indkomst. Iøvrigt kan her kun mindes om de Betæneligheder, som knytte sig til en stigende Skala.

7. Ved Fastsættelsen af Statstilskudet til Kommunerne bør tages Hensyn dels til den mindre gunstige finansielle Situation, som er indtraadt i de sidste Aar, dels til de store Krav, der i den nærmeste Tid vil blive stillet til Statskassen til Gennemførelse af nye Lønningslove og kostbare Reforme.

8. Forsaavidt Fordelingen af Statstilskudet

imellem By og Land ikke sættes ligefrem i Forhold til Folketallet, som det viser sig at være ved enhver almindelig Folketælling, bør Fordelingsreglerne kun fastslaaes for en kortere Tid, til Eks. 5 Aar, og en Revisionsfrist for dem indsættes i Loven.

Maatte det nu i Hundredaaret efter de gældende Skatteloves Emanation lykkes at faa den Reform af dem gennemført, som af saa mange imødeses med Længsel og Forventning og som ogsaa jeg anser det for ønskeligt nu at faa tilendebragt! Men maatte det fremfor alt — thi dette er dog Hovedsagen — lykkes at faa den gennemført saaledes, at den fra alle Sider erkendes at være en god og retfærdig Ordning, som derfor selv de, hvem den paalægger forøgede Byrder, maa erkende for en berettiget Reform!

Thi vel er det sandt, hvad der nu ved Sagens første Behandling i Folketinget blev udtalt, at det vilde være en Skuffelse, om ogsaa denne Samling gik til Ende, uden at Skattereformen gennemførtes. Men værre endnu vilde det dog være, om den blev gennemført — og saa viste sig at være en Skuffelse og kun at vække Misfornøjelse.

Decbr. 1901.
